

# Radnička borba

8. broj 0.5 kn

[www.radnickaborba.org](http://www.radnickaborba.org)



**Nezaposlenost raste, društvo propada**

**SAD iskorištavao Gvatemalu za smrtonosna medicinska istraživanja**

**Neposredni zahtjevi Radničke borbe**

**Ukinuti privatizaciju - radnička vlast**



**Srušimo Vladu, riješimo se lažne oporbe! Sva vlast u ruke naroda!**

Politika HDZ-ove vlade na čelu s Jadrankom Kosor je odvela zemlju u potpunu ekonomsku i socijalnu katastrofu. Galopirajući rast nezaposlenosti i ubrzano propadanje poduzeća, koji već govore dovoljno sami za sebe, posljedica su promašene neoliberalne politike koju ne provodi samo ova vlada, već i sve

dosadašnje. Najveća želja ogromne većine stanovništva je da ona nepovratno postane prošlost i da njezini pripadnici odgovaraju kako za sav kriminal koji su počinili, tako i za pogubne posljedice svoje politike po život stotina tisuća ljudi i ekonomije u cjelini. Ulice su svakodneo ispunjene tisućama ljudi posvećenih

borbi protiv ovog proturadničkog režima i rušenje HDZ-ove vlade čini se izglednijim nego ikada ranije.. Međutim, samo rušenje HDZ-a neće riješiti problem. Oporba na čelu s SDP-om možda nikada ranije nije bila jadnija, bezidejnija, te u većoj prešutnoj sprezi s aktualnom vlašću. Ta lažna oporba se u svim bitnim

## Srušimo Vladu, riješimo se lažne oporbe!

pitanjima slaže s HDZ-om – pitanjima kao što su ekonomija utemeljena na propalim principima neoliberalizma, likvidacija brodogradilišta, nespremnost da se zaštite radnici i socijalno ugroženi, te kriza prevlada udarima na tajkune i profitere, mjere štednje koje izlaz iz krize nastoje ostvariti pojačanim udarima na najsiromašnije umjesto na najbogatije, kao i težnja za dalnjim privatizacijama, uključujući i zdravstvo i školstvo. Pravi karakter SDP najbolje se razotkrio u svjetlu najnovijih događaja i kukavičkog pristajanja tzv. "oporbe" uz HDZ, nasuprot zahtjevima prosvjednika. U svjetlu tih činjenica, zadaci koje

**"Do promjena neće doći ako ne organiziramo industrijski otpor: okupacije tvornica, štrajkove i generalne štrajkove, preuzimanja ulica i masovne radničke prosvjede. Paralelno s time moramo stvoriti i politički savez koji će se temeljiti na širokom socijalnom i radničkom programu, jasno formulirati naše zajedničke političke, ekonomske i socijalne zahtjeve, te se sukobiti kako i s Vladom, tako i svim parlamentarnim strankama koje predstavljaju njezinog tihog saveznika...."**

moramo zajedno ostvariti postaju zajedno složeniji. Nije dovoljno da samo srušimo Vladu, u isto je vrijeme potrebno poduzeti sve da se zaštite prava radnika i nezaposlenih, te da se suštinski promjeni trenutna

ekonomska politika u korist siromašnih i većine stanovništva. Prijevremeni izbori stoga sami po sebi neće ništa riješiti. Iz tog razloga zajednički neprijatelj socijalno ugroženih nije samo

## Jedina oporba je narod!

politička elita na čelu s HDZ-om i SDP-om, već i svi oni koji izrabljaju radnike, namjerno uništavaju poduzeća, ne isplaćuju plaće i prisiljavaju na prekovremeni rad. Malobrojnim predstavnicima ove skupine vlasnika krupnog kapitala postojeća situacija i ekonomska politika koja se provodi na štetu radnika pogoduje, budući da im pruža mogućnosti nesmetanog povećavanja profita. Ako želimo nešto promijeniti onda je prijeko potrebno da dovedemo u pitanje njihove pozicije u kojima uživaju naograničenu vlast u odnosu na radnike. Štoviše, možemo vidjeti kako su interesi političke elite



## Sva vlast u ruke naroda!

i ekonomске elite međusobno povezani, te kako se zajedno nalaze u savezništvu. Neoliberalna politika, privatiziranje svih resursa, nesocijalna porezna politika itd. upravo svjedoče o vođenju politike u korist krupnog europskog i hrvatskog kapitala, s druge strane – upravo se od njihovih novaca financiraju kampanje. Oni koji u svojim rukama imaju poduzeća, tvornice i banke predstavljaju stvarne nositelje vlasti i glavne krvce za sadašnju situaciju, družba koja se nalazi na Markovu trgu predstavlja tek nešto više od njihovog političkog agenta. Ekonomska elita se međutim ne nalazi na Markovu trgu, već se njezina

diktatura može dovesti u pitanje prvenstveno organiziranjem socijalnog pokreta koji polazi od borbi na radnim mjestima i temelji se na savezništvu radnika, studenata, nezaposlenih i umirovljenika.

Nedostaci dosadašnje borbe protiv Vlade, koje moramo nastojati ispraviti, su prije svega nedovoljno isticanje socijalne dimenzije zahtjeva, neuključivanje organiziranog radničkog pokreta i industrijskih akcija u pobunu, te prepuštanje kontrole neodgovarajućem vodstvu i samopozvanim liderima koji ne uočavaju pravu narav i socijalni karakter problema, već zahtijevaju veće slobode za kapital, nastavak priva-

tizacije i dosljednije provođenje proturadničkih politika, uz zahtijevanje puke zamjene jedne garniture ljudi drugima. Suočeni s diktaturom političkih i ekonomskih elita, izostankom prave oporbe, te samopozvanim liderima koji im se nastoje nametnuti, socijalno ugroženi i potlačeni nemaju drugog izbora nego preuzeti stvari u svoje ruke. Do promjena neće doći ako ne organiziramo industrijski otpor: okupacije tvornica, štrajkove i generalne štrajkove, preuzimanja ulica i masovne radničke prosvjede. Paralelno s time moramo stvoriti i politički savez koji će se temeljiti na širokom socijalnom i radničkom programu, jasno formulirati naše zajedničke političke, ekonomske i socijalne zahtjeve, te se sukobiti kako i s Vladom, tako i svim parlamentarnim strankama koje predstavljaju njezinog tihog saveznika. U tome je snaga i infrastruktura koju posjeduju sindikati od neizrecivog značaja. No, zbog oportunističke politike njihovog rukovodstva upravo velike sindikalne organizacije trenutno svojom pasivnošću umrtvjuju radnički pokret. Rukovodstva sindikata su nerijetko izrazito birokratska, te se nalaze u sprezi s političkim i ekonomskim krugovima i zbog toga niti ne pokazuju pravi interes za zaštitom radnika. Radnici u svojim sindikatima moraju napasti i smijeniti takva rukovodstva, boriti se za



## Srušimo Vladu, riješimo se lažne oporbe!

**“Kako da narod preuzme vlast u svoje ruke? Temelj odgovora na ovo pitanje daju nam studentski plenumi. U samim borbama i otporima trebamo organizirati tijela u kojima ćemo sva pitanja rješavati direktno na licu mjesta – slobodnom diskusijom i glasanjem u kojemu sudjeluju za to zainteresirani. Na taj će način vlast iz saborskih klupa, upravnih odbora i fotelja prijeći na ulice, u poduzeća i tvornice, te fakultete – u ruke samoga naroda. Naš je konačni cilj da se tim putem nasuprot vladavini SDP-a i HDZ-a uspostavi radnička vlast koja će osigurati uspostavljanje ekonomije po mjeri čovjeka i svakome zajamčiti dostojan posao i plaću, kao i sudjelovanje u procesima donošenja odluka koji ga se direktno tiču...“**

demokratizaciju sindikata, te konačno osigurati da sindikati postanu odgovarajuća poluga u borbi za radničke interese. Kako da narod preuzme vlast u svoje ruke? Temelj odgovora na ovo pitanje daju nam studentski plenumi. U samim borbama i otporima trebamo organi-

zirati tijela u kojima ćemo sva pitanja rješavati direktno na licu mjesta – slobodnom diskusijom i glasanjem u kojemu sudjeluju za to zainteresirani potlačeni. Na taj će način vlast iz saborskih klupa, upravnih odbora i fotelja prijeći na ulice, u poduzeća i tvornice, te fakultete – u ruke samoga

naroda. Naš je konačni cilj da se tim putem nasuprot vladavini SDP-a i HDZ-a uspostavi radnička vlast koja će osigurati uspostavljanje ekonomije po mjeri čovjeka i svakome zajamčiti dostojan posao i plaću, kao i sudjelovanje u procesima donošenja odluka koji ga se direktno tiču.

Ako se slažete sa stavovima koje smo ovdje iznijeli kontaktirajte nas kako bismo se što bolje povezali i što snažnije organizirali zajednički socijalni blok u okviru postojećih prosvjeda. Ako se ne organiziramo ponovno će u naše ime o stvarima koje nas se tiču odlučivati drugi i to na našu štetu!

**Radnička borba**



# Radnička borba

## Nezaposlenost raste, društvo propada

Trenutno smo svjedoci velikog narodnog nezadovoljstva u Hrvatskoj jer nam je dosta dosadašnje politike HDZ-a koja je svjesno prodavala sve što su radnici stvorili u bivšoj državi; radnici su se otpuštali, a Hrvatska se bezobrazno zaduživala. Među prosvjednicima ima različitih političkih struja, pa tako i onih kojima ovakav kapitalizam i njegove posljedice nisu dovoljno kapitalističke. Nazivaju ovu politiku 'socijalističkom', te smatraju kako treba uvesti ultra - liberalni oblik u kojem je profit najbitniji i u kojemu se društvo sastoji od egoističnih pojedinaca usmijerenih samo na zadovoljavanje osobne koristi. Međutim postoji i sve više onih koji smatraju upravo suprotno, da je kapitalizam napravio dovoljno zla i da sustav treba promijeniti zajedno sa njegovom političkom elitom jer su u zadnjih dvadeset godina vodili toliko promašenu ekonomsku politiku da je ljudima svejedno tko danas organizira prosvjede - bitno je da se oni organiziraju.



Od mnogih posljedica ovog sustava i ove vlade poput deficitia proračuna, a time i javnog duga koji plaća (i koji će plaćati narod), vanjskog duga, niskih mirovina, deindustrijalizacije, lošeg položaja poljoprivrede, ogromnog uvoza, prevelike zaduženosti samog stanovništva, jedna direktna posljedica politike vladajuće stranke, a iz koje su nastali ovi problemi je stanje

nezaposlenosti. Ljudima se oduzima njihovo pravo na rad, da privređuju za sebe, a time i da žive. S druge strane, ako ljudi ne rade ne može se izdržavati ona skupina stanovništva koja je ovisna, dug raste jer nedostaje novaca, društvo propada...

O nezaposlenosti se puno piše i svima su puna usta koliko je nezaposlenih, što se može učiniti da

se stanje poboljša, koja je od stranaka kriva za to itd. Za razumijevanje problema nezaposlenosti nije dovoljno ići na internetske stranice HZZ-a ili DZS-a i vidjeti da ima puno nezaposlenih. Temelji opseg nezaposlenosti kakav je danas, udareni su početkom devedesetih politikom HDZ-a kroz pretvorbu i privatizaciju - zločinačke procese u kojima su radnici ostajali bez tvornica koje su desetljećima gradili i u koje su ulagali svojim odricanjem. Bačeni su na ulicu te su prisiljeni snalaziti se u novom sustavu u kojem se većina njih ipak nije snašla. S druge strane HDZ-u je bilo lakše jedan dio populacije prijevremeno umiroviti zbog raznih interesa, pri čemu ih činjenica kako će to štetiti mirovinskom sustavu, te preko njega radnicima koji imaju posao, nije zanimala. Kapitalizam ima svojstvo da uvijek postoji jedan dio nezaposlenih, a broj nezaposlenih pred sam raspad bivše države, nije

# Radnička borba

## *Nezaposlenost raste, društvo propada*

bio dovoljan, već je u interesu kapitala bilo da ga bude više. Nezaposlenost je jedna od mjeru kojom se kapitalisti služe u dalnjoj eksploraciji radnika. Naime, radna snaga je u kapitalizmu roba i prema tome njena cijena ovisi o ponudi i potražnji. Ponudu čine nezaposleni, a potražnju kapitalisti. Kako ima veći broj nezaposlenih u startu se radnoj snazi osigurava niska cijena i time kapitalistu veći profit. Kada tokom faze gospodarskog uspona potražnja za radnom snagom poraste, njezina cijena raste, pa kapitalistima nakon nekog vremena radnici postaju još veći trošak. Radnici kratko vrijeme prosperiraju zbog viših najamnina, ali samo do narednih kriza koje se ponavljaju ciklički. U Hrvatskoj se međutim s brojem nezaposlenih koji je uvjek oko 250 000 zapravo omogućuje da je radna snaga jeftina čak i u ekspanziji (dakle kad potražnja za njom raste), a u krizi još više. No kako je HDZ nesposoban voditi bilo kakvu suvrsnu ekonomsku

politiku, tako oni koji su prijevremeno umirovljeni sada predstavljaju najveću pojedinačnu stavku u rashodima proračuna. Time se dodatno oporezuje radnika kako direktno, tako i indirektno: preko visokog PDV-a kao i preko toga da ima manju plaću jer se poslodavcu više isplati ulagati u budući razvoj poduzeća. Dakle korijen nezaposlenosti je u procesima s početka devedesetih koji ujedno označavaju i restauraciju kapitalizma. Zanimljiva laž koja se ponavlja od strane i HDZ-a i SDP-a je, da 'smo svi izabrali ovaj tržišni sustav-i da trebamo biti svjesni da taj sustav tako funkcionira'. Tko je izabrao kapitalizam? Štoviše, tko je izabrao neoliberalnu makroekonomsku politiku? Narodu nije upućeno pitanje želi li novi ekonomski sustav, već samo želi li novi politički sustav. Velika većina ljudi je pod time podrazumijevala naprsto veće političke slobode i kraj monopola

jedne partije. Buduća politička elita i osnivači HDZ-a i SDP-a, tadašnji partijski sekretari i birokrati, u savezu s tadašnjim direktorima i budućim tajkunima je dobro znala što bi narod rekao o kapitalizmu i njegovim posljedicama – napuštanju sustava pune zaposlenosti i socijalne sigurnosti, te pokretanju privatizacija i masovnih otpuštanja. Prema tome nametnuli su kapitalizam, opljačkali su radnike, a i još pljačkaju i pritom govore kako 'smo sami izabrali'. S druge strane SDP je mogao učiniti puno toga kad je bio na vlasti i to prije svega na polju revizije pretvorbe i privatizacije, a nije – štoviše upravo je razdoblje SDP-ove vladavine bilo obilježeno dalnjim privatizacijama, proturadničkim izmjenama Zakona o radu, te potpunom podčinjavanju hrvatske ekonomije zapadnoeuropskom kapitalu.

Nakon što je rečeno gdje leži korijen trenutnog stanja (u restauraciji kapitalizma pomoću procesa s početka devedesetih), treba analizirati trenutnu situaciju i dati zaključak što treba činiti. Po zadnjim podacima HZZ-a (veljača 2011.) broj nezaposlenih iznosi 336 411. I taj broj izašao je u javnost petnaest dana kasnije nego inače zbog očitih interesa vladajućih. U postotcima on iznosi oko 19.6% što je katastrofalno. U isto vrijeme broj radnika koji se traže na zavodu iznosi 7 296. Dakle samo se nekih sedam tisuća traži nasuprot 336 411 koliko ih je u 'ponudi'. Kolika cijena radne snage tada može biti, ako ne manja nego prije? Od radno sposobnog stano-



***Nezaposlenost raste, društvo propada***

vništva koje iznosi oko 3.6 milijuna, čak 680 000 je neaktivno i to u dobi između 25 i 64. Prema tome kad se ovom broju doda trenutni broj nezaposlenih ispada je skoro milijun ljudi u Hrvatskoj sposobno za rad, a ne radi! Pritom uz ovih 680 000 neaktivnih, još je i 1.3 milijuna neaktivnih (od kojih je preko devedeset posto umirovljenika čiji je prosjek godina manji od dobne granice koja je potrebna za ulazak u mirovinu!). Uz ovakve poražavajuće brojke logično je da prosječna mirovina iznosi oko 2360 kuna prema zadnjim podacima što je prema nekim pokazateljima na rubu siromaštva. Koliko je samo onih koji imaju i manje prihode? A što je s onih 70 000 koji rade, a ne primaju plaće? Uz ovakve brojke trenutno stanje je dugoročno neodrživo jer proračun puca po šavovima zbog огромnih rashoda (najviše novaca ide na socijalnu skrb i mirovine), javni dug raste, a sav teret pada na radne ljude koji će posljedice ovog sustava otplaćivati i u dalekoj budućnosti, ukoliko se nešto ne promijeni. Po sadašnjoj logici stvari, kako realne plaće padaju radnici će morati još više raditi, dok će profiti rasti. Pitanje je do kada će takva situacija trajati? Zadnjih deset godina HDZ i SDP raspravljuju o tome tko je kriv za stanje u državi, a pritom ljudi postaju sve siromašniji, ostaju bez posla, a politička garnitura i dalje prima visoke plaće kao da je sve u redu. Odavno su dokazali da na njih ne treba računati i da razlog zbog kojeg dobar dio ljudi ne izlazi na izbore što trenutno ne postoji oporba

**“Od radno sposobnog stanovništva koje iznosi oko 3.6 milijuna, čak 680 000 je neaktivno i to u dobi između 25 i 64. Prema tome kad se ovom broju doda trenutni broj nezaposlenih ispada je skoro milijun ljudi u Hrvatskoj sposobno za rad, a ne radi! Pritom uz ovih 680 000 neaktivnih, još je i 1.3 milijuna neaktivnih (od kojih je preko devedeset posto umirovljenika čiji je prosjek godina manji od dobne granice koja je potrebna za ulazak u mirovinu!)...”**

koja bi mogla provesti ono što se od nje očekuje. Međutim, prava oporba je sam narod koji se mora organizirati i uzeti vlast. Političarima je glavni argument diskvalificiranja prosvjeda taj da prosvjedi nisu artikulirani, te da oni koji ih vode ne znaju koji im je daljnji cilj ako Vlada padne, budući da prosvjednici odbacuju kako vladu tako i lažnu oporbu. Budući da se ne može vjerovati političkim elitama, koje su u sprezi s krupnim kapitalom, potrebno je težiti uspostavljanju paralelnih organa vlasti samih radnika. U svakoj sferi društvenog života (od kvartova do radnih mjesta) potrebno je uspostaviti tijela po uzoru na studentske plenume koja se trebaju povezati i od svojih delegata formirati zajedničko tijelo. Time bi se pokazalo da u Hrvatskoj može postojati paralelna vlast koja će nasuprot Saboru predstavljati interes radne populacije. Mnogi će pomisliti kako je ta opcija utopiskska, nerealna i kako predstavlja plod apstraktnih razmišljanja. No, tome nije tako, ona je proizvod konkretnih povijesnih iskustava – ovakvi organi su se pojavljivali u svakoj revoluciji

koja je imala istinski demokratski i masovan karakter – od pobune radnika Pariza u 19.st, preko Ruske revolucije 1905. i 1917., do Španjolskog građanskog rata i antistaljinističke Mađarske revolucije... Suvremene tehnološke mogućnosti omogućuju učinkovitost rada ovakvih tijela do razine o kojoj sudionici ranije spomenutih demokratskih radničkih vijeća iz povijesti nisu mogli ni sanjati. Na primjeru studentskog plenuma na Filozofskom fakultetu mogli smo se osvjeđočiti koliko je ovakav oblik odlučivanja učinkovit u praksi. Ne postoji druga dugoročna alternativa – odbacivanje kako vlasti tako i lažne oporbe, koje je postalo svojstveno prosvjednicima, ne proizlazi naprosto iz odbacivanja rukovodioca u parlamentarnim strankama, već je simptom dubokog nezadovoljstva postojećim političkim sustavom. Nije slučajno da su političari korumpirani, nesposobni i da rade protiv interesa radnog stanovništva – postojeći politički sustav upravo pogoduje takvima i pomaže u njihovom nastanku. Stoga izbori ne mogu donijeti nešto suštinski novo, već samo zamijeniti

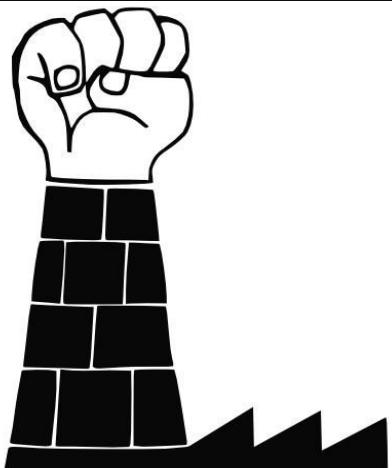
# Radnička borba

8. broj  
[www.radnickaborba.org](http://www.radnickaborba.org)

## *Nezaposlenost raste, društvo propada*

jedne pojedince drugima, pri čemu će sam sustav ostati isti. Naša težnja mora biti da pokušamo promijeniti sam sustav.

Prosvjedi se nastavljaju, i sve su su sve brojniji, no bitno je da se što više uključe radnici (i to svi radnici - oni koji ne primaju plaću, oni koji su završili na burzi, oni koji rade u lošim uvjetima i to ne kao pojedinci, nego kao organizirana skupina sa vlastitim zahtjevima i političkom platformom). Oni su najviše izgubili i zato trebaju tražiti potpunu reviziju pretvorbe i privatizacije, smjenu ove Vlade i odbacivanje lažne oporbe i konačno trebaju uzeti ono što im pripada i što su gradili desetljećima.



Radnici zauzmite tvornice i organizirajte proizvodnju! Neka vama pripadnu plodovi vašeg rada!

Niti HDZ niti SDP, već radnička vlast!

A black and white photograph of a man's face, partially obscured by shadows. The text "SAD iskoristavao Gvatemalu u smrtonosnim medicinskim istraživanjima" is overlaid on the image in large, bold, dark letters.

**SAD iskoristavao  
Gvatemalu  
u smrtonosnim  
medicinskim  
istraživanjima**

Otkrivanje 64 godine stare tajne medicinske studije provedene u Guatemale na ljudima od strane američkog javnog zdravstvenog sustava je uzrokovalo međunarodnu osudu prisiljavajući američku vladu da se ispriča sa zakašnjenjem. Smrtonosni eksperiment je iznijela na vidjelo sveučilišna profesorica sa Wellesleya - Susan Reverby u svome izlaganju na konferenciji u Minnesota u svibnju prošle godine. Kroz 29 stranica rada izneseni su detalji o tajnim eksperimentima nad gvatemalskim zarobljenicima, vojnicima i duševnim bolesnicima od strane liječnika zaposlenih u američkom javnom zdravstvu (PHS). Naime, 696 ispitanika u eksperimentu je bilo, bez njihovog pristanka ili znanja, zaraženo gonorejom, sifilisom i drugim oblicima spolnih oboljenja. Eksperiment je bio dio studija o razvoju tih bolesti i ispitivanju utjecaja penicilina u njihovom sprječavanju, ali ne i u liječenju tih bolesti. To istraživanje nikad nije objavljeno, iako su se neki od njegovih rezultata pojavili u drugim znanstvenim radovima. Od 497 ispitanika zaraženih sifilisom, 332 ispitanika je lijećeno barem djelomično, a 85 ispitanika, čini se, u potpunosti. Međutim, 71 je umrlo tijekom provođenja studije. Za eksperiment su također unovačili gotovo 400 djece bez roditelja koja nisu bila zaražena sifilisom, u dobi između 6 i 16 godina, kako bi ih koristili za usavršavanje procesa ispitivanja krvi. Reverby je otkrila ovu tajnu studiju dok je istraživala



još jedan zloglasni eksperiment sa sifilisom nad 399 crnih najamnih radnika na plantažama u Tuskegeeu, u Alabami. Istraživanje, započeto 1931. i završeno 1972. je također provedeno od strane PHS-a. Sudionici nikada nisu obaviješteni da su zaraženi spolnim bolestima, niti su bili lijećeni zbog toga. Mnogi od njih su zarazili svoje žene, a i djeca su im rođena s kongenitalnim sifilisom. U Tuskegee eksperiment su, čini se, bili uključeni crnci koji su već imali sifilis. No u gvatemalskom eksperimentu nije bilo tako. U tom slučaju, znanstvenici su sustavno prenosili bolesti svojim ispitanicima, u početku im pružajući usluge prostitutki koje su također bile namjerno zaražene od strane istraživača. Kada se to pokazalo neučinkovitim, oni su ih izravno izložili prijenosnicima spolnih bolesti putem stvaranja ogrebotina na genitalijama, te dire-

ktno u kožu kroz ubrizgavanje injekcijom. Ubrzo nakon obolijevanja, žrtve su liječene penicilinom. Prema Reverbynu izvještaju, pojava penicilina i drugih antibiotika, te njihova rana učinkovitost, zabrinula je neke znanstvenike da bi sifilis i druge zarazne bolesti mogli biti uklonjene prije nego što su temeljito proučene. Gvatemalski eksperiment je prošireno istraživanje ranije provođenog eksperimenta u zatvoru Terre Haute u Indiani, gdje su tzv. volonteri u svrhu ispitivanja bili zaraženi gonorejom.

Prema Reverby, Gvatemala je izabrana jer je zemlja u kojoj je sifilis bio rjeđi u odnosu na američki Jug. Zemljom je praktično vladala United Fruit Company, a ona je imala službu javnog zdravstva koja je bila spremna provoditi studije u zamjenu za prijeko potrebna medicinska pomašala. Nadalje, navedeno je da će

**SAD iskorištavao Guatemu**la za smrtonosna medicinska istraživanja

**"Gvatemalski eksperiment vršio se između 1946. i 1948. - godina koje su se poklapale s poznatim suđenjem liječnicima u Nürnbergu u kojem su bila optužena 23 njemačka liječnika za sudjelovanje u medicinskim eksperimentima na tisućama ljudi zatvorenim u koncentracijskim logorima; većina žrtava bili su Židovi, Poljaci, Romi i Rusi....Kao rezultat suđenja, razvijen je međunarodni kodeks medicinske etike Nuernberg**

prijeko potrebna medicinska pomagala. Nadalje, navedeno je da će takve spolne bolesti manje utjecati na brdsko stanovništvo Maya Indijanaca nego što bi utjecale na druge stanovnike Gvatemale. Reverby sugerira da su takvi rasno obojeni izgovori bili uobičajeni kada su eksperimentatori imali namjeru ciljati na neku potlačenu populaciju. Slični rasni izgovori su korišteni i u Tuskegee suđenju. Gvatemalski eksperiment vršio se između 1946. i 1948. - godina koje su se poklapale s poznatim suđenjem liječnicima u Nürnbergu

u kojem su bila optužena 23 njemačka liječnika za sudjelovanje u medicinskim eksperimentima na tisućama ljudi zatvorenim u koncentracijskim logorima; većina žrtava bili su Židovi, Poljaci, Romi i Rusi. Šesnaest liječnika je proglašeno krivima, sedam od njih je bilo obješeno. Kao rezultat suđenja, razvijen je međunarodni kodeks medicinske etike Nuernberg Code, koji zahtijeva da se bilo kakvo eksperimentiranje na ljudima može obavljati samo uz informirani pristanak i jedino ukoliko će istraživanje biti medicinski korisno. Značaj suđenja liječni-



cima u Nurnbergu nije utjacao na neke od PHS istraživača. Šef dr. Cutlera R. H. Arnold, koji je također bio liječnik PHS-a, je rekao kako je problematično eksperimentirati na duševno bolesnim sa obzirom da oni nisu mogli dati svoj voljni pristanak, pa bi neke od civilnih organizacija to mogle otkriti i dići puno prašnine oko toga... Nešto kasnije je Dr. John Cutler, američki liječnik koji je vodio eksperiment u Gvatemali i veteran studija Terre Haute u Indiani, također sudjelovao i u Tuskegee eksperimentu. S ulaskom PHS-a u ovu studiju, pridružili su se i Nacionalni institut za zdravstvo i Sveamerička zdravstvena organizacija, u to vrijeme gotovo ogrank PHS-a, piše Reverby. Cutler je umro, bez pokajanja, u 2003. godini. Tijekom svih ovih godina, američka vlada je aktivno destabilizirala Gvatemalu.



**SAD iskorištavao Guatemualu za smrtonosna medicinska istraživanja**

-lizirala režim Juana José Arevala, predsjednika Gvatemale, kojega je Trumanova uprava optuživala za komunizam. Arevalova vlada je zamjenila brutalnog diktatora Jorgea Ubica koji je vladao Gvatemalom željeznom rukom, uz potporu SAD-a između 1931. i 1944. godine. 1954. godine CIA je zbacila s vlasti Arevalovog nasljednika, Jacoba Arbenza, i postavila vladu koja je, baš kao i Ubicova, nastavila vladati Gvatemalom uz brutalne metode u službi banana-kompanija. Na objavljanje Reverbyina nalaza u New York Timesu brzo su reagirali State Department i Bijela kuća. U zajedničkoj izjavi, državna tajnica Hillary Clinton i tajnica Ministarstva zdravstva Kathleen Sebelius rekle su: "Duboko žalimo što su se takve stvari dogodile i ispričavamo se svim pojedincima koji su bili pogodjeni ovakvim užasnim praksama medicinskih istraživanja". Obje dužnosnice su obećale da će pokrenuti temeljitu istragu o ovom pitanju. Obama je također osobno

nazvao gvatemalskog predsjednika Alvara Coloma kako bi se ispričao u ime SAD-a. Suđenje o slučaju sifilisa u Gvatemali je, međutim, razotkrilo praksu upotrebe ilegalnih lijekova i medicinskih istraživanja koja traju i danas, naglašavajući cinizam isprike američke vlade. Bez obzira na žaljenje koje su izrazile Clinton i Sebelius, nemoralno eksperimentiranje na ljudima u Sjedinjenim Američkim Državama se nije zaustavilo na gvatemalskom ili Tuskegee slučaju. U razdoblju između 1950. i 1972. djeca s oštećenjima u razvoju su bile žrtve namjerne zaraze hepatitisom. U porastu je i razotkrivanje praksi korištenja ljudi slabog imovinskog statusa u kolonijalnim i polukolonijskim zemljama za ispitivanje različitih lijekova. Farmaceutske tvrtke su se rutinski okrenule zemljama poput Nigerije i Južne Afrike za ispitivanje različitih lijekova koji su ilegalni u SAD-u. Često je ovakva populacija ostavljena na nemilost nakon završetka medicinskog

ispitivanja ili ako stvari krenu u krivom smjeru. Prema istraživanju provedenom od strane Tufts Centra za razvoj lijekova, američke farmaceutske kompanije su 1997. provodile 5 posto kliničkih studija izvan Sjedinjenih Američkih Država i zapadne Europe, ali do 2007. udio je porastao na 29 posto. U 2008. godini, u Argentini na primjer, 12 djece je umrlo nakon što su bili korišteni u istraživanju novog lijeka protiv gripe farmaceutske tvrtke GlaxoSmithKline u kojem sudjeluju tisuće siromašne djece diljem Južne i Srednje Amerike. Nijedno od istraživanja nije provedeno u Europi ili u Sjedinjenim Državama, zbog visokih troškova i strožih standarda provođenja istraživanja. Prema izvješćima medija, neki od roditelja te djece izjavili su da nisu bili obaviješteni da su njihova djeca bila dio testa za lijekove ili da su bili prisiljavani na sudjelovanje u istraživanju.



## NEPOSREDNI ZAHTJEVI RADNIČKE BORBE:

**Osiguravanje hitne isplate svih zaostalih plaća – oštре zakonske mјere protiv svih poslodavaca koji ne isplaćuju plaće na vrijeme i prisiljavaju na prekovremeni rad.**

**Preuzimanje velikih propalih poduzeća od strane države uz uspostavu radničke kontrole. Tako se može zaštiti na tisuće radnih mјesta, poduzeća spasiti od propasti i rekonstruirati, te putem radničkog nadzora onemogućiti dalnje cvjetanje kriminala i zakulisnih igara.**

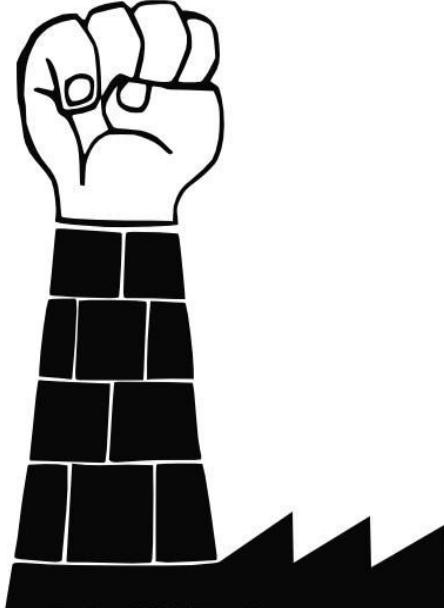
**Osiguravanje da plaće ispod jasno određenog minimuma svojim rastom prate rast životnih troškova.**

**Bez izuzetka ukinuti svaku privatizaciju kod koje su uočene nepravilnosti, te konfiscirati svu imovinu i zaradu stečenu na taj kriminalni način. Na taj način stečeno financijsko i industrijsko bogatstvo preusmjeriti u pokretanje proizvodnje, te projekte od neposrednog interesa za radnike i siromašne.**

**Potpuni prestanak svake privatizacije, posebno – ukidanje mјera usmjerenih prema privatizaciji školstva, zdravstva, strateških i prirodnih resursa.**

# Radnička borba

8. broj  
[www.radnickaborba.org](http://www.radnickaborba.org)



**Poslovanje banaka iz službe krupnoga stranog kapitala staviti u službu razvoja ekonomije – stavljanje poslovanja banaka pod demokratsku kontrolu samog naroda putem nacionalizacije.**

**Uvođenje ekstremno progresivnog poreza koji omogućuje poboljšanje životnog položaja najsiromajnijih slojeva na temelju opterećivanja najbogatijih. Uvesti dodatne oblike poreza na svu zaradu koja nije stečena vlastitim radom (renta, profit, kamata, dionice...)**

**Skraćivanje radnog tjedna bez smanjivanja plaća, kako bi se, između ostalog, omogućilo povećanje zaposlenosti.**

**Prevladavanje recesije omogućeno opterećivanjem samo najbogatijih pojedinaca koji ne žive od svojega rada, bez ikakvih dodatnih opterećivanja radne populacije. Radnici ovu krizu nisu izazvali i oni je ne smiju ni plaćati.**

## Ukinuti privatizaciju – radnička vlast!

**Program privatizacije s početka devedesetih (iako je u prikrivenom obliku počeo ranije) je imao nekoliko osnovnih razloga. Tada vladajući ljudi iz privrede i politike dogovorili su tko će što, na temelju osobnih i stranačkih veza, dobiti od teško stvorene imovine. Također, promjena sustava zahtjevala je nekakav temelj od kojeg bi se počelo. Taj temelj je bila sva imovina koju su radnici stvorili svjesnim odricanjem dijela svoje plaće tokom nekoliko desetljeća. Uz to većina radnika je dobila otkaz (i do 440 000) u sljedećih 15 godina, što je nastalo kao posljedica privatizacijskih procesa...**

Cilj je bio stvoriti rezervnu vojsku nezaposlenih kako bi se zaposlenima mogle smanjivati plaće uslijed velike ponude radne snage, te im prijetiti otpuštanjima. Cilj je bio lakša kontrola rada od strane kapitala. Nezaposleni će raditi za puno manju plaću jer ako ne želi, vrlo brzo će ga drugi zamijeniti. Pritom kapital može birati i uzimati samo radnike od kojih ima najviše koristi dok ostale može odbaciti. Vrijednost imovine (1991.) se procjenjivala (nakon pretvorbe, dakle nacionalizacije radničke imovine) na oko 86 milijardi od kojih je država privatizirala oko 66 mlrd. Radnici su mukom i odricanjem stvarali da bi početkom devedesetih bili izvlašteni i bačeni na ulicu, da bi njihove tvornice bile uništene radi prodaje atraktivnih zemljišta; uništene jer su ih vodili skorojevići koji su bili u svezi s političkom elitom. Sada kada su im tvornice oduzete, a oni traže posao po 15 godina, politička elita odbija ikakvu



reviziju i štoviše govori kako 'smo se odlučili na tržišnu ekonomiju'.

Veliki dio radnika je odmah privučen raznim dionicama koje su postale malo vrijedne jer su ih brzo pokupovali budući tajkuni raznim prevarantskim metodama (koje su bile poznate i HFP-u kao jednoj od ključnih institucija u ovoj pljački). Istim radnicima nije bilo do trgovanja dionicama jer nisu imali što za jesti pa su prodavali dionice

po povoljnim cijenama i tako ostajali bez ionako sitnog dijela svoje imovine. Jedan dio onih koji su bili nezaposleni politička elita odlučila je naprsto umiroviti pa tako danas postoji preko 1.2 milijuna umirovljenika s prosjekom godina manjim od granice za mirovinu i sa bijednim iznosom mirovine. Drugi dio radnika prebačen je na burzu rada od kojih nemali dio i danas traži posao. Pljačka devedesetih (a koju je

institucionalizirao i HFP) dovela je do toga da danas postoji oko 900 000 ljudi koji su sposobni za rad, a ne rade. Pritom se ove koji rade dodatno iskorištava i otima im se od plaće jer se moraju pokrivati troškovi za ostale koji ne rade. Radnici ne samo da više ne upravljaju tvornicama, nego ne upravljaju ni svojim životima. Zaduženi su preko glave, nemaju za osnovne potrebe i redovito su u strahu da će dobiti otkaz. U isto vrijeme politička elita smješka se u saboru i ostalim institucijama, primaju velike plaće, a tajkuni pohlepno gomilaju bogatstvo. Uništena su brodogradilišta kao perjanice industrije, nivo industrije iz 89.<sup>g.</sup> nije dostignut, a prerađivačka industrija se nalazi u procesu uništavanja. Na mjestu nekad perspektivnih tvornica nalaze se trgovачki centri u kojima radnici crnče za 2000-2500 kuna mjesečno.

Evo koji su rezultati privatizacijske pljačke za poznate tvornice: Rade Končar spao je od 23 800 radnika na 4 600, Đuro Đaković je otpustio 14 000 radnika, Jugoturbina je spala s izvornih 12 000 na višestruko manji broj radnika u nekoliko manjih poduzeća, Željezara u Sisku je spala od 13 000 na oko 3000. Sve u svemu preko 100 000 ljudi izgubilo je posao u osam godina u metalnoj industriji od 188 000 koliko ih je bilo 90'.

**“Evo koji su rezultati privatizacijske pljačke za poznate tvornice: Rade Končar spao je od 23 800 radnika na 4 600, Đuro Đaković je otpustio 14 000 radnika, Jugoturbina je spala s izvornih 12 000 na višestruko manji broj radnika u nekoliko manjih poduzeća, Željezara u Sisku je spala od 13 000 na oko 3000. Sve u svemu preko 100 000 ljudi izgubilo je posao u osam godina u metalnoj industriji od 188 000 koliko ih je bilo 90'. Kad se uzmu u obzir ostale grane industrije, oko 440 000 ljudi je izgubilo posao.“**

Kad se uzmu u obzir ostale grane industrije, oko 440 000 ljudi je izgubilo posao. Ciljano je na uništanje metalne industrije i rasprodaja nekretnina. Jedino rješenje je da se ispravi korijen svih problema (nezaposlenosti, niske zaposlenosti, velikog broja lažnih umirovljenika i lažnih branitelja, velike nesigurnosti, bijednih ekonomskih pokazatelja...), a kako on leži u procesu iz

devedesetih na kojeg je predvodila politička elita i HFP-om, treba radnicima vratiti tvornice.

**Ukinuti privatizaciju,  
radnička vlast!**





Časopis Radnička borba je službeno glasilo organizacije Radnička borba

Kontakt:

e-mail: [radnicka\\_borba@yahoo.com](mailto:radnicka_borba@yahoo.com)

web: [www.radnickaborba.org](http://www.radnickaborba.org)

tel: 095/826 6179

Ukoliko imate primjedbu, komentar, prijedlog, vijest ili tekst s tematikom vezanom uz radnički i studentski život, kontaktirajte nas.

Nove brojeve našeg časopisa možete naručiti na kućnu adresu kontaktirajući nas ili ih preuzeti u antikvarijatu *Daj koliko daš*, Pavla Hatza 7 u Zagrebu